

Pirkkalan kulttuuriympäristöt taajamayleiskaava-alueella

**Pirkkalan kunta
Maankäyttö 2013
Päivitetty 30.9.2013**

Pirkkalan historia on pitkä ja monikerroksinen. Siitä kertovat myös Pirkkalan yleiskaava 2020:n kaavakartalla esitetyt kohteet ja alueet, joista osa on esihistorialliselta ja uusimmat rakennuskohteet viimeisen viidenkymmenen vuoden ajalta.

1. Muinaismuistot	3
2. Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt	5
3. Rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet	5
4. Modernin rakennusperinnön kohteet (1930-2013).....	8
5. Keskustatoimintojen alueella sijaitsevat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.....	9
6. Lähteet.....	11

1. Muinaismuistot

Pirkkalassa on runsaasti merkkejä vanhasta asutuksesta aina kivikaudesta alkaen. Muinaismuistot on merkitty yleiskaavakarttaan kohde- ja aluemerkinnoin.

Muinaismuistolaki rauhoittaa kiinteät muinaisjäännökset – myös ennestään tuntemattomat muinaisjäännökset heti, kun ne on havaittu. Muinaismuistolain mukaan kiinteisiin muinaisjäännöksiin kajoaminen (kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen) ilman siihen annettua lupaa on kielletty ja se on rangaistava teko. Kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu myös suoja-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen kannalta välttämättömän tilan varaamiseksi sen ympärille. Muinaismuistot on luokiteltu kolmeen rauhoitusluokkaan niiden merkittävyyden perusteella.

Rauhoitusluokka I (rI I)

Kohteet katsotaan valtakunnallisiksi muistomerkeiksi, jotka ovat niin arvokkaita, että niiden säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa. Vaikka ne tutkittaisiinkin, ne pyritään entisöimään.

Rauhoitusluokka II (rI II)

Kohteiden arvoa ei voi selvittää ilman tarkempia tutkimuksia. Tutkimustulosten perusteella ne tavallisesti siirretään joko I tai III luokkaan.

Rauhoitusluokka III (rI III)

Kohteet, jotka riittävästi tutkittuina tai kokonaan hävinneinä ei ole enää tarpeen pitää rauhoitettuina.

Yleiskaavaan merkityt esihistoriallisen ja historiallisen ajan muinaisjäännökset sekä historiallisen ajan asuinpaikat, jotka ovat myös muinaismuistolain perusteella suojeltuja:

SM 1

**Nuoliala RL I
604010004**

rautakautinen röykkiö, mj.rek.nro

Röykkiö sijaitsee mäellä kalliolla. Se on muodoltaan kumpumainen ja soikea. Pinta on sammaleen ja ruohon peittämä. Röykkiön koko on 4 x 4 m. Korkeutta röykkiöllä on muutamia kymmeniä senttejä.

**SM 2   Kirkkoveräjä   RL   II,   rautakautiset/historialliset
röykkiöt, mj.rek.nro 604010017**

Röykkiöt sijaitsevat metsikössä. Ensimmäinen on maakumpare, jossa on vähän pieniä palaneita (?) kiviä. Sen halkaisija on 4 m ja korkeus 1 m. Toinen on maansekainen. Sen halkaisija on 3 m ja korkeus 0,5 m. Pellon laidassa on kolmas edellisen kaltainen röykkiö. Lisäksi paikalla on kaksi röykkiötä, jotka ovat paritupa-tyyppisen rakennuksen tulisijoja. Rakennuksen perustukset erottuvat selvästi.

**SM 3   Haikanniemi   RL   II,   ajoittamaton   kivirakenne/
röykkiö, mj.rek.nro 604010030**

Kiven- ja maansekainen röykkiö sijaitsee rantakalliolla. Röykkiö on matala, pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 4 m. Kivien välissä oleva maa on hiekkaa ja kivissä on jälkiä tulen pidosta. Kysymyksessä saattaa olla puretun röykkiön pohjakiveys.

**SM 4   Nuolialan historiallisen ajan kylätontti RL II
(kaksiosainen kohde), mj.rek.nro 1000012294**

**SM 5   Partola, historiallisen ajan kyläpaikka (kaksiosainen kohde)
RL II, mj.rek.nro 1000012295**

**SM 6   Turri RL II historiallisen   ajan   hakkaus   maakivessä,
mj.rek.nro 1000007511**

**SM 7   Killo, RL II, ajoittamaton röykkiö, toistaiseksi ei
kätettävissä muinaisjäännösrekisterin tunnusta**

Lisäksi yleiskaavaan on merkitty asutushistoriallisena suojeltavana rakenteena historiallisen ajan kiviaita Naistenmatkassa, mj.rek.nro 1000020976 , historiallisen ajan maarakenne Virkaniemessä (maakuoppa), Silvonvainio (Rajamerkki) ja Kalliomäki (maa- ja kivirakenne).

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisemien tunnusmerkkeinä on yleensä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmeneminen maisemassa, historiallinen jatkuvuus, visuaalinen eheys ja luonteenomainen mittakaava.

Pirkkalassa maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä:

MAK 1 - Nuolialan ja Partolan kulttuurimaisema

Alue ja sen vanha rakennuskanta ilmentää asutushistorian, teollisuushistorian ja rakennusperinteen arvoja ja alue sijaitsee keskeisesti Pyhäjärvenrannan maisemassa. Vanha Pirkkalantie mutkittellee vaihtelevasti Nuolialan ja Partolan kylien läpi. Alueella on säilynyt runsaasti perinteistä rakennuskantaa. Alueelle on rakennettu runsaasti nykyaikaisia rakennuksia.

MAK 2 - Nuolialan asutusmaisema

Asutus muodostaa yhtenäisen miljöön.

Nuolialan kylässä on uuden maantien pohjoispuolella mielenkiintoisia asutustihentymiä, Eskolan tien varrella sekä Vähäniemessä. Alue muodostaa viihtyisän asuin ympäristön. Rakennushistoriallisesti kiintoisa on Toivan pieni tuparakennus, joka on mahdollisesti 1800-luvun alkupuolelta.

MAK 3 - Haikan kartanoalue

Asutus muodostaa kerroksellisen miljöönensä vuoksi arvokkaan ympäristön.

Haikan vanhan säätyläisrusthollin rakennukset on enimmiltä osin purettu. Kivijalat ja vanhat puistoistutukset ovat kuitenkin yhä havaittavissa. Kartanon vanha väentupa 1800-luvun keskivaiheilta on siirretty Pirkkalan Koivistolle. Hieman kauempana, Loukonlahden kerrostaloalueen tuntumassa, on Haikan vanha muonamiestupa, Kirkkoveräjä.

MAK 4 - Virkaniemen huvila-alue, Naistenmatka

Huvilat edustavat rakennusperinteen, kulttuurihistorian ja maiseman arvoja.

Virkaniemessä sijainneen Ollilanniemet - nimisen huvilan rakennutti vuosisadan vaihteessa Pellavatehtaan isännöitsijä Sulin, jolta kauppaneuvos T. Rafael Haarla osti sen 1926. Kohde paloi 2000 – luvulla, rantasauna ja henkilökunnan asuinrakennus purettiin 2008. Kohde omaa kuitenkin merkitystä maisemallisena kokonaisuutena ja Pyhäjärven rannoille tyypillisestä huvilakulttuurista kertovana kohteena.

2. Rakennetun kulttuuriympäristön alueet

Pirkkalan historian monikerroksellisuudesta kertovat rakennuskohteet, joita on jäljellä useilta vuosikymmeniltä.

Yleiskaavaan on merkitty kunnassa tehtyjen inventointien perusteella tärkeimmät rakennukset. Näistä Ollilan tilakeskus on rakennussuojelulla suojeltu kohde. Lisäksi yleiskaavaan on merkitty neljä arvoaluetta, joiden kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne halutaan säilyttää. Nämä alueet ovat Loukonlahti, Killo, Haikka ja Turri.

Kohdelistassa käytetty numerointi on yhtenevä Pirkkalan rakennetun kulttuuriympäristö – selvityksen, Pirkkalan modernin rakennusperinnön selvityksen ja Naistenmatkanlahden kulttuuriympäristöselvityksen kanssa, jotta asiasta kiinnostuneiden on myöhemmin helpompi löytää lisäaineistoa halutessaan.

Haikan arvoalue

Haikan omakotialue on pääpiirteissään säilyttänyt 1930-luvun lopulla suunnitellun ja 1940-luvulla rakennetun ympäristönsä. Tielinjat, pieni, alueen keskellä oleva liikekeskus ja virkistysalueet ovat edelleen olemassa. Rakennuskannassa on arkkitehtonisesti mielenkiintoisia yksittäisiä kohteita, ja kokonaisuutena jälleenrakennuskauden talot muodostavat rakennushistoriallisesti paikallisesti arvokkaan alueen. Alueella on Haikan kartanon vanha tontti.

Killon arvoalue

Killon alue muodostaa laajennuksineen hyvin aikaansa edustavan ja säilyneen kokonaisuuden. Tyyppirakennukset muodostavat taajamakuvallisesti ehjiä ja rakennuskannaltaan hyvin säilyneitä, eri tyyppisiä osa-alueita.

Loukonlahden arvoalue

Yhtenäinen ja lyhyessä ajassa rakennettu Loukonlahden asuinalue kertoo esimerkillisesti aikansa laadukkaasta suomalaisesta asuinaluesuunnittelusta ja –rakentamisesta. Alueen yhtenäisyys syntyy ajallisesti yhtenäisyydestä ja yhtenäisistä rakennusmateriaaleista sekä ennen kaikkea arkkitehti Pekka Ilveskosken alueelle suunnittelemissa rakennuksissa. Rakennuksilla on selkeää arkkitehtonista arvoa. Rakennuskannan yhtenäisyyden ja onnistuneesti toteutetun rakennuskaavan vuoksi aluetta on pidettävä arvoalueena, joka muodostaa merkittävän maisemakokonaisuuden.

Turrin arvoalue

Yhtenäisen ja lyhyessä ajassa rakennetun Turrin asuinalue kertoo esimerkillisesti aikansa suomalaisesta asuinaluesuunnittelusta ja omakotirakentamisesta. Alueen yhtenäisyys syntyy paitsi ajallisesta yhtenäisyydestä myös ajalle tyypillisestä matalaprofiilisesta rakentamisesta ja yhtenäisistä rakennusmateriaaleista. Rakennuskannan yhtenäisyyden ja erikoisen rakennuskaavan vuoksi aluetta on pidettävä arvoalueena, jolla on selkeästi arvoa myös maisemakokonaisuutena.

3. Rakennetun kulttuuriympäristön kohteet (-1930)**12. Haikka 604-402-1-574**

Vanha kartanon paikka 1800-luvun alkupuolelta. Kokonaisuudesta on säilynyt makasiini ja kivijalkoja. Myös vanhasta puustosta ja tiestöstä on jälkiä ympäristössä.

14. Nuolialan koulu 604-402-1-584

Koulurakennukset muodostavat eri aikoja ja koulurakennusperinnettä edustavan erinomaisen hienon ja hyvin säilyneen kokonaisuuden. Suunnittelijana on toiminut mm. Vivi Lönn. Pihapiiri sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla Naistenmatkantien varrella.

15. Ainola 604-408-4-526

Hyvin säilynyt huvilarakennus 1900-luvun alusta.

16. Hopeaniemi 604-408-1-28

Hyvin säilynyt pieni huvilarakennus 1910-luvulta Pyhäjärven rannalla.

17. Kestilä 604-408-3-365

Kestilä liittyy Pirkkalan alueen 1900-luvun alkupuolen huvila-asutukseen. Rakennus ulkopuolisilta osiltaan hyvin säilynyt ja edustava 1920-klassismin edustaja.

18. Kiviranta 604-408-1-16

Huvilarakennus Pyhäjärven rannalla 1900-luvun alkupuolelta. Säilynyt hyvin vanhassa asussaan. Yhteys Pyhäjärveen säilynyt.

- 20. Kyösti 604-408-2-387**
Kyösti on vanha kantatalo isojaon jälkeisellä paikallaan. Päärakennus on 1900-luvun alkupuolelta ja säilynyt vähintäänkin kohtuullisesti vanhassa asussaan. Hyväkuntoinen päärakennus ja navetta muistuttavat alueen aikaisemmasta käytöstä.
- 22. Metsäpirtti 604-408-2-268**
Pienemmässä huvilarakennuksessa (1) näkyy hyvin kahden eri aikakauden tyyli ja rakenteet. Lisäksi rakennukset ja puutarha muodostavat edustavan kokonaisuuden 1900-luvun alkupuolelta. Kohde on osa Pirkkalan historiallista huvila-asutusta.
- srs23. Ollila 604-408-1-160**
Vanha, toimiva maatila. Naistenmatkan kylän entinen kantatila lähellä nykyistä keskustaa. Rakennuskanta etupäässä 1800-l ja muodostaa oman selkeästi rajatun, monimuotoisen ja erittäin hyvin säilyneen kokonaisuutensa harjulle. Rakennussuojelulailta suojeltu. (autotallin alla oleva maakellari, kotipellot ja kotimetsät (päätöksessä karttaan rajattu alue), liiteri, navetta, puimala, päärakennus, syytinkirakennus ja vilja-aitta) Valtioneuvosto 22.11.1990 nro 1224 1225/561/88.
Maataloustoiminta pitää yhä yllä maiseman historiallisia ominaispiirteitä.
- 25. Soljala 604-408-2-218**
Soljala edustaa hyvin 1920-luvun huvilarakennusperinnettä, missä on hyödynnetty vanhempaa rakennusta. Huvila kuuluu Pyhäjärven rannoille 1900-luvun alkupuolella kukoistaneeseen sivistyneistön huvilakulttuuriin. Kokonaisuus on säilyttänyt yhteyden järvelle. Pihapiiri on mielenkiintoinen kokonaisuus.'
- 26. Eskola (Wanhaeskola) 604-410-3-260**
Eskolassa on säilynyt runsaasti 1800-luvun alun rakennuskantaa. Rakennukset muodostavat rakennusperinteisesti edustavan kokonaisuuden Partolan-Nuolialan arvokkaassa kulttuurimaisemassa.
- 27. Lehtimäki 604-410-3-12**
Hyvin säilynyt 1800-luvulta peräisin oleva asuinrakennus, yhdessä eteläpuolen talojen kanssa muodostaa vanhimman osan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Pirjolantien asutusta.
- 28. Perhe (Pere) 604-410-3-252**
Vanha osatalo lähellä vanhaa historiallista kylätonttia, Partolan-Nuolialan arvokkaassa kulttuurimaisemassa, maisemallisesti merkittävällä paikalla järven rannalla. Päärakennus 1918 uudistettu jonkin verran.
- 29. Silvontila (ent. Perttula) 604-410-1-618**
Ala-Perttulan tiivis pihapiiri 1800-luvulta peräisin olevine rakennuksineen on hyvin säilynyt ja kunnostettu vanhaa kunnioittaen. Perttulan pihapiiri kuuluu Silvontilaan.
- 33 Eerola 604-412-2-182**
Hyvin säilynyt maatilan päärakennus piharakennuksineen (talouskeskus) 1800-luvulta.
- 35. Kenkä-Partola 604-412-1-471**
Rakennus liittyy Partolan kartanon ja Pirkkalan teollistumisen historiaan. Maisemallisesti keskeinen sijainti.
- 49. Ampumarata 604-418-1-29**
Ulkoisesti hyvin säilynyt ja edustava 20-luvun klassistityylinen entinen suojeluskuntatalo.

51. Kotimäki**604-415-1-76**

Hyvin säilynyt huvilarakennus Pyhjärven rannalla 1920-luvulta. Edustaa Pirkkalan historiallista huvila-asutusta.

81. Pereensaaren huvila

Arviolta 1910-1920-luvulla rakennettu jyrkkäkattoinen ja lohkoituille kiville perustettu huvilarakennus on säilyttänyt vanhat rakennushistorialliset piirteensä erinomaisesti. Myös pihapiiri lähiympäristöineen on säilynyt ja erityisesti päärakennus omaa maisemallista merkitystä sijaitessaan edustavassa peltomaisemassa rannalla. Pihapiiriin kuuluu päärakennuksen lisäksi talousrakennuksia, joista merkittävin on aivan veden rajaan sijoitettu mansardikattoinen ja huovalla katettu sauna. Kohde omaa rakennushistoriallista ja historiallista sekä maisemallista merkitystä.

215. Tossuntannerin Pihlajamäki**2009 / 215**

1900-luvun alkupuolella rakennettu huvila ja rantasauna muodostavat tutkimusalueelle tyypillistä huvilakulttuuria hienosti edustavan kokonaisuuden. Huvilaan vuosikymmenten aikana tehdyt muutokset ovat muuttaneet ulkonaisia piirteitä ratkaisevasti, mutta kertovat toisaalta kohteen aktiivisesta käytöstä asumisessa. Kohde edustaa tutkimusalueen vanhinta rakennuskantaa ja vaikkei se olekaan säilynyt ulkonaisilta piirteiltään alkuperäisenä, se on merkittävä 1900-luvun alun huvilakulttuurista kertova kohde.

4. Modernin rakennusperinnön kohteet (1930-2013)

71. Koulukeskus**604-408-18-0**

Monien laajennusten ja peruskorjausten jälkeen koulukeskuksessa on yhä erotettavissa kiinnostavia ajallisia kerrostumia ja arkkitehtonisia ominaispiirteitä. Erityisen arvokkaita rakennuksen osia ovat arkkitehtonisesti ansiokkaat Pekka Ilveskosken suunnittelemat vanhimmat osat, yläaste ja lukio 1960-70 luvulta.

73. Pirkkalan uusi kirkko**604-408-2-269**

Näyttävä kirkkorakennus edustaa mallikkaasti 1990-luvun suomalaista arkkitehtuuria. Kirkkona ja seurakuntakeskuksena sillä on merkittävää kirkkohistoriallista arvoa. Kirkko sijaitsee näkyvällä paikalla peltojen ja metsän reunassa, erityisesti pohjoisesta ja koillisesta, kuntakeskukselta päin alue muodostaa vaikuttavan maisemallisen kokonaisuuden.

74. Suupankujan kerrostalot**604-408-4-46, 604-408-7-0, 604-408-3-91, 604-408-3-90**

Suupankujan kerrostalot ovat säilyneet esimerkillisesti alkuperäisessä asussaan ja kertovat siksi hyvin aikansa rakennustekniikasta ja asuinalue suunnittelusta. kaikki rakennukset, mutta erityisesti kerrostalo Suupankuja 1:ssä, sijaitsevat näkyvillä paikoilla. Rakennukset ovat merkittävä osa kuntakeskuksen rakennettua ympäristöä ja antavat sille lähes kaupunkimaista ilmettä.

75. Tuuliniemen huvila **604-408-1-25**

Kauniisti alkuperäisessä asussaan säilynyt Tuuliniemen huvila edustaa erinomaisella tavalla 1930-luvun lopun rakennusperinteitä ja aikakauden "ultramodernia" funktionalistista arkkitehtuuria. Kokonaisuus on harvinaislaatuinen.

76. As Oy Kotkanpesä 604-412-1-330

Rakennus edustaa keskitasoa laadukkaampaa omakotirakentamista, jota Suomessa on verrattain vähän. Kokonaisuus on arkkitehtonisesti huomion arvoinen, joskin hyvin lähelle rakennettavat rivitalot alentavat selvästi rakennuksen ympäristöarvoa.

77. Partoniemi 604-412-1-314

Pääosin alkuperäisessä asussaan säilynyt huvila edustaa erinomaisella tavalla aikakautensa rakennusperinteitä ja seudulla melko harvinaista funktionalistista arkkitehtuuria. Rakennus on rakennustaiteellisesti merkittävä. Henkilöhistorialliset arvot liittyvät huvilan rakennuttajaan Pentti Palmrothiin, jolla on ollut merkittävä rooli kunnan teollisuushistoriassa ja kunnallispolitiikassa. Suurikokoinen kohde sijaitsee keskeisellä paikalla Partoniemen kärjessä.

78. Talo Palmroth 604-412-1-315

Rakennus edustaa keskitasoa laadukkaampaa omakotirakentamista, jota Suomessa on verrattain vähän. Kokonaisuus on arkkitehtonisesti huomion arvoinen.

79. Villa Palmroth 604-412-1-155

Pääosin alkuperäisessä asussaan säilynyt huvila edustaa erinomaisella tavalla aikakautensa rakennusperinteitä ja seudulla melko harvinaista funktionalistista arkkitehtuuria. Rakennus on rakennustaiteellisesti merkittävä. Kohde sijaitsee näkyvällä paikalla Pereentien varressa.

80. Haikan lava 604-402-878-2

Ensimmäinen 1930-1940 lukujen taitteessa rakennettu esiintymislava oli pieni (36 m²) ja avonainen, ilman kattoa. Se laajennettiin vuonna 1945 noin 80 m² tanssilavaksi. Nykyisen, vuonna 1955 valmistuneen katetun lavarakennuksen suunnitteli Jukka Rotvius.

5. Keskustatoimintojen alueella sijaitsevat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.

Keskustatoimintojen alueelle (C-alue) on osoitettu kaavamerkinnällä määräys "Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon kulttuuriympäristöselvityksissä luokkaan I ja II-arvotetut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet". Kohteet eritellään kaavaselostuksen kulttuuriympäristöliitteessä. Naistenmatkanlahden kulttuuriympäristöselvityksen 2009 ja Pirkkalan modernin rakennusperinnön selvityksen sekä Pirkkalan rakennetun kulttuuriympäristön selvityksen 2002 kohteet jotka eivät sijaitse kaavakartan keskusta-alueella on erikseen kirjattu kaavakartalle. Puretut kohteet myös poistettu luettelosta. (Lintula, Ollilanniemet)

Kunnanvirasto ja virkailijatalo 604-408-18-0

Kunnanvirasto sijaitsee näkyvällä paikalla Suupantien varressa ja kuntakeskuksen ytimessä. Rakennus edustaa aikakaudelleen tyypillistä julkista rakentamista. Laajennusosa on sovitettu alkuperäiseen rakennukseen kauniisti sekä tyyli että rakennusmateriaalit huomioon ottaen. Kokonaisuus on arkkitehtonisesti huomion arvoinen. Samalla tontilla sijaitseva virkailijatalo edustaa mallikkaasti 1950-luvun rakentamisen tapaa. Samalla se luo kontrastin kunnantalon modernimmalle ilmeelle.

Niemenmaantie 2 Louhikko 2009 / 200

Asuinrakennus edustaa mallikkaasti 1950-luvun pientalorakentamista. Piharakennus puolestaan on esimerkki yksinkertaisesta ajalleen tyypillisestä rakentamisesta. Yhdessä asuinrakennus ja piharakennus muodostavat edustavan pihapiirin, jossa tonttia ympäröivät kivialat sekä vanhat puut ovat merkittävä osa kohteen luonnetta.

Rantakoivuntie 1 Rantaniitty 2009 / 202

Kaikki pihapiirin rakennukset ovat säilyttäneet alkuperäisen ulkoasunsa hienosti. Huvilan, rantasaunan ja ulkokuoneen muodostama pihapiiri edustaa 1950-luvulle tyypillistä rakentamista mallikkaasti ja tuo alueen huvilakulttuurista säilyneeseen kokonaisuuteen uuden aikatason. Pihapiirin ympäristö on myös säilynyt alkuperäisen kaltaisena. Järveltä katsottuna kohde on maisemallisesti keskeisellä paikalla

Rohtokuja 4 Helaakallio 2009 / 204

Kohtuullisen hyvin alkuperäiset ulkonaiset piirteensä säilyttänyt vuonna 1958 rakennettu kunnanlääkärin asunto ja virkatalo. Edustaa Pirkkalan kunnan taajamarakentamisen varhaista vaihetta ja on paikallishistoriallisesti merkittävä. Edustaa ajalleen tyypillistä rakentamista ympäristössä tapahtuneista muutoksista huolimatta

Talvitie 3 Mansikkaoja 2009 / 206

Pihapiiri ja erityisesti asuinrakennus edustaa sotien jälkeiselle ajalle tyypillistä pientalorakentamista ja on säilyttänyt alkuperäiset piirteensä hyvin. Päärakennus muodostaa yhdessä piharakennuksen kanssa pihapiirin, joka rakentamisajalleen tyypillisesti on vihreä ja puutarhamainen.

Talvitie 6 Routa 2009 / 207

Mansardikattoinen vanha hirsirakenteinen asuinrakennus on nykyisten ja entisten omistajien mukaan rakennettu 1927 tienoilla, piharakennus 1920-luvulla. Kohde edustaa tutkimusalueen vanhinta rakennuskantaa ja on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteensä. Tontilla sijaitsee myös 1970-luvulla rakennettu uusi asuinrakennus, joka on ollut osa-aikaisessa vapaa-ajan käytössä.

Talvitie 22 Kuusikko 2009 / 210

Kohde on alun perin rakennettu osaksi alueelle 1900-luvun alussa kehittyneitä huvilakulttuuria, mutta päärakennus on muutosten myötä menettänyt jossain määrin kertovuuttaan. Kohde on tärkeänä osana alueen vanhaa huvilamiljöötä.

Teräksentie 2 Teräs eli Tiensivu 2009 / 211

Kohde muodostaa yhdessä naapureidensa Törmän ja Törmä I:n kanssa mielenkiintoisen, pienimittakaavaisen rakennetun kokonaisuuden.

Teräksentie 3 Törmä 2009 / 212

Törmän pihapiiri muodostaa asuin- ja piharakennuksineen viereisen Törmä 1 nimisen kiinteistön kanssa edustavan kokonaisuuden. Kohde edustaa yhä harvinaisemmaksi käyvää 1900-luvun alun yksinkertaista ja vaatimatonta kylien ja taajama-alueiden reunoille syntyneitä rakennusperinnettä. Asuinrakennus on säilyttänyt alkuperäiset ulkonaiset piirteensä varsin hienosti.

Teräksentie 5 Törmä 1 2009 / 213

Huolimatta asuinrakennukseen tehdyistä muutoksista on rakennus tunnistettavissa vielä 1900-luvun alun taloksi. Kohde edustaa yhä harvinaisemmaksi käyvää 1900-luvun alun pienimittakaavaista rakennusperinnettä. Piharakennus on säilyttänyt alkuperäiset piirteensä paremmin. Kohde muodostaa viereisen >Törmä-nimisen kiinteistön kanssa hienon, 1900-1920-luvun vaatimatonta ja yksinkertaista rakentamista edustavan kokonaisuuden.

Teräksentie 12 Tiensivu 1 2009 / 214

Kohteen merkitys liittyy 1920,1930-lukujen aikana rakennettuun asuinrakennukseen, joka on katteen uusimista lukuun ottamatta

säilyttänyt alkuperäiset piirteensä hienosti. Rakennuksessa on useita hienoja yksityiskohtia, kuten maltillisesti muotoillut kattoa kannattelevat konsolit ja nurkkien pilasterit. Piharakennus on myös alkuperäinen.

6. Lähteet

- Pirkanmaan perinnemaisemat (Pirkanmaan ympäristökeskus, 1999)
Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet (Tampereen seutukaavaliitto, 1990)
Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset (Pirkanmaan liitto, B36, 1996)
Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset, osat I-II (Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo 2005)
Pirkanmaan maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt (Pirkanmaan liitto, 2006)
Pirkkala, Arkeologinen perusinventointi 1998, osat I-II (Tampereen museot, Maakunnallinen yksikkö, Arkeologisia raportteja 1999)
Pirkkala, Kylätonttiselvitys – muinaisjäännösinventointi 2008. (Mikroliitti Oy, Timo Jussila, 2008)
Pirkkalan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys 2002 (Jari Heiskanen, 2002)
Pirkkalan kunnan moderni rakennusperintö (Miia Hinnerichsen, 2008)
Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto & YM)
Naistenmatkanlahden kulttuuriympäristöselvitys (Pirkanmaan maakuntamuseo 2009)